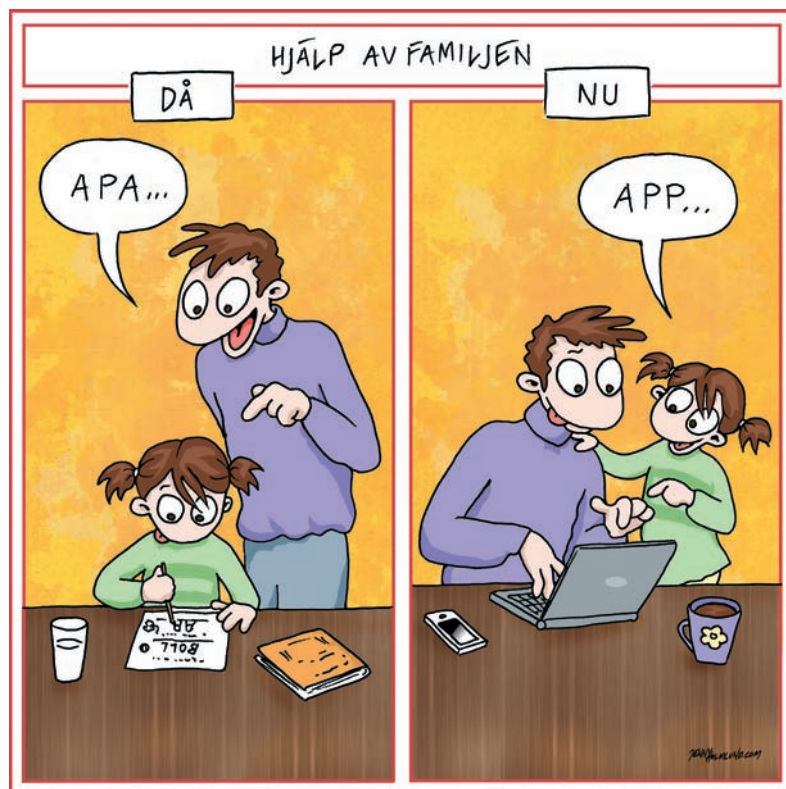

Winnet Skånes Digitala Agenda 2014–2015

WINNET
SKÅNE

Winnet Skåne är en resurscentraverksamhet på regional nivå, som fungerar som Regionalt ResursCentrum för kvinnor i Skåne. Vår vision är ett jämställt Skåne, och grundvärderingarna ligger i jämställdhet, lika värde och delaktighet. Winnet Skåne strävar efter ett jämställt samhälle och vårt arbete kretsar kring påverkan och förändring av attityd, kunskap och strukturer. Winnet Skåne fungerar utöver rollen som regionalt resurscentra, även som en medlemsorganisation för lokala resurscentra för kvinnor och nätverk i Skåne.

Winnet Skånes Digitala Agenda 2014-2015

ISBN 978-91-980399-6-2

Illustrationer: Jenny Holmlund, www.jennyholmlund.com

Grafisk form: Eva Edenby, www.edenby.se

Tryck: GL-Tryck, Kristianstad

Maj 2014

Förord

I Winnet Skånes digitala agenda lyfter vi relevanta frågor om digital delaktighet och digitalt innanförskap. Vi sätter människan, användaren, i fokus och verkar för att alla människor i samhället, oberoende av kön, funktionsförmåga, etnicitet, ålder eller annan omständighet, kan bli en del av det digitala innanförskapet, om de så önskar.

Arbetet startade för ett par år sedan, när Föreningen Christina/Winnet Kristianstad drev sitt projekt Pedagogik för jämställd IT. Det vi kan konstatera är att den digitala delaktigheten, det så kallade digitala innanförskapet, varierar i samhället.

En analys av IT ur ett jämställdhetsperspektiv visar att kvinnor riskerar att inte få tillgång till insatser, kompetensutveckling och karriärvägar. Det är därför viktigt att fler kvinnor får grundläggande kunskaper för att kunna nyttja olika digitala samhällstjänster. Kvinnor verksamma inom vård, omsorg och handel ska få ökat inflytande

över utveckling och implementering av digitala lösningar. Resultat från forskning om genus, pedagogik och IT ska användas för att fler kvinnor skall söka sig till tekniska utbildningar.

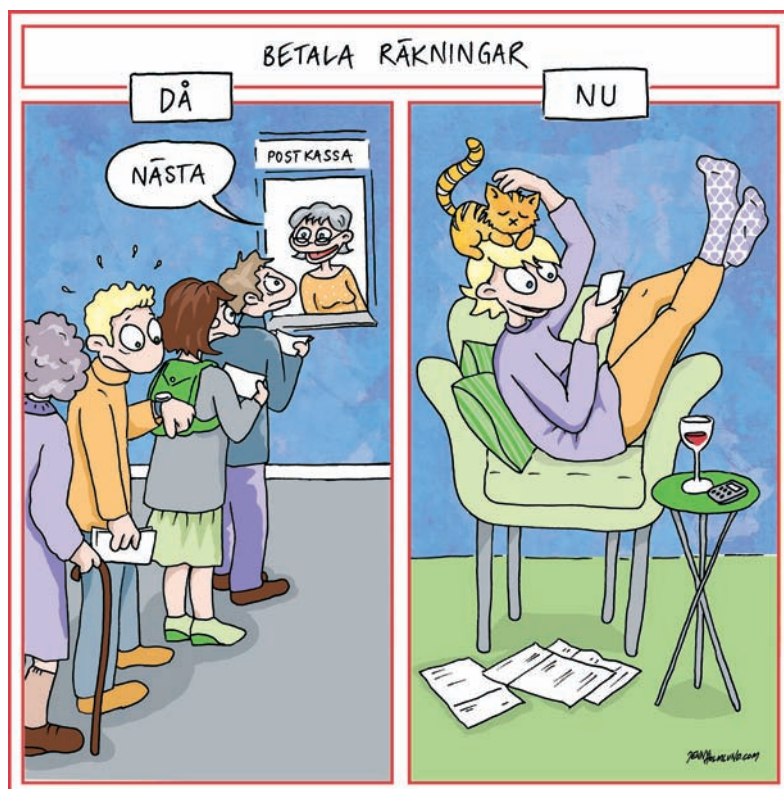
Samverkan inom folkbildningen och i civilsamhället är viktigt för kompetensutvecklingen och att fler människor får digitala färdigheter som gör att de kan använda de funktioner och möjligheter som IT och internet ger. Det är också viktigt för ökad IT-användning i företag och därmed också i företag ägda och ledda av kvinnor.

Winnet Skåne vill genom vår digitala agenda föreslå lösningar och aktiviteter för att öka den digitala delaktigheten och bidra till den svenska digitala agendans mål.

Lund maj 2014

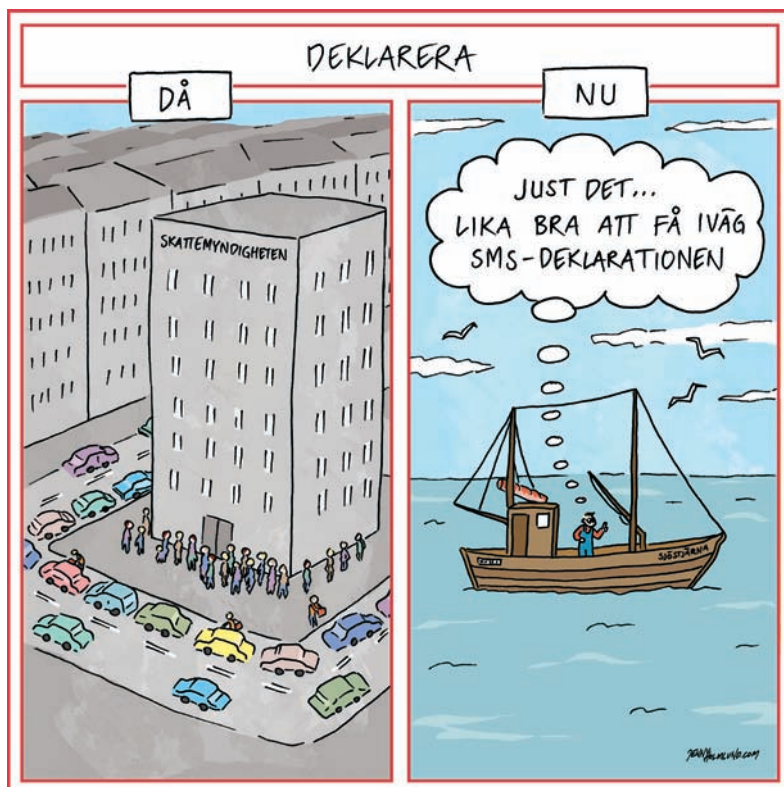
Bodil Nilsson
Verksamhetsledare

Matilda Andersson,
Projektledare

Innehåll

1. Inledning.....	5
2. Problembild/nulägesbeskrivning.....	6
2.1 Kvinnor inom IT	6
3. Bakgrund	7
3.1 IT i människans tjänst – en digital agenda för Sverige.....	7
3.2 Den Digitala Agendan för Skåne.....	8
3.3 Pedagogik för jämställd IT	8
3.4 Winnet Sveriges Digitala Agenda	8
4. Winnet Skånes prioriteringsområden.....	9
5. Käll- och litteraturförteckning.....	10

1. Inledning

Vi går i stadig takt mot en förbättrad infrastruktur där vi i allt större utsträckning kan använda internet både i hemmet och när vi är på resande fot. Vi kan köpa tågbiljetter och betala räkningar i mobilen, SMS-deklarera, läsa böcker och tidningar på våra surfplattor och koppla upp datorn mot trådlösa nätverk var vi än är. Eller, en del av oss kan det, i alla fall. För samtidigt som många satsningar görs på utbyggnad av bredband, och internetanvändandet är utbrett, finns det grupper som inte är inkluderade i den digitala delaktigheten. Det är grupper med olika funktionshinder, som synproblem, läs- och skrivsvårigheter, inte kan läsa, inte förstår språket eller inte har möjlighet att förstå eller använda tekniken.

Digital delaktighet innebär att ha tillgång till IT och att kunna använda utbudet på nätet. Möjligheten att ha tillträde till tekniken och förutsättningar för uppkoppling är en av nyckelfrågorna för digital tillgänglighet, likväl som att utbudet är anpassat för alla människors olika förmågor och behov. Det digitala innanförskapet innebär att människor har tillträde till den digitala världen och gemenskapen. (Zetterlund, Angela, (2013), *Om hur frivilliga initiativ arbetar för en ökad digital delaktighet: en rapport*, Kalmar: Linnéuniversitetet, s. 11)

Vi menar att det inte räcker med att tillgången till bredband och maskinvara ökar och att internets möjligheter utvecklas, utan vi behöver samtidigt se till att grundläggande kunskaper i användandet finns i hela landet. I slutrapporten från Digidel 2013 konstateras det:

En väl fungerande demokrati förutsätter att alla medborgare har rimliga förutsättningar att ta del av samhällsinformation och kommunicera med olika myndigheter, organisationer och privatpersoner. Men även från social synpunkt är det angeläget att olika utsatta grupper inte missgynnas av den informationsteknologiska utvecklingen och isoleras ännu mera. (Ökad digital delaktighet – Förslag från Digidel 2013, s. 30)

År 2011 presenterade regeringen sin digitala agenda *IT i människans tjänst: en digital agenda för Sverige* och fler aktörer har följt i deras fotspår för att bidra till denna digitala agendans mål. Region Skåne påbörjade hösten 2012 arbetet med sin regionala agenda, som fortfarande är under utveckling. Winnet Sverige har publicerat sin, och nu står vi på tur med vår. Tanken med *Winnet Skånes Digitala Agenda* är att sätta de tidigare publicerade agendorna i ett regionalt perspektiv där vi vill belysa olika aspekter som vi anser att vi kan och bör arbeta med. Vi utgår från att digital delaktighet är en angelägenhet för alla i samhället och en viktig demokratifråga. Det är dessutom en viktig fråga för den regionala utvecklingen och för framtiden i Skåne, där alla kompetenser och resurser behöver förvaltas på bästa sätt.

I denna agenda lägger vi fokus på att göra en beskrivning av den problembild som finns i digital delaktighet, som är viktig att ha som utgångspunkt för att kunna peka på områden där förändring behövs. Vi sammanfattar kort vad som tidigare publicerats för att slutligen konkretisera våra egna prioriteringsområden där vi planerar att bidra och göra insatser.

2. Problembild/nulägesbeskrivning

Som utgångspunkt ser vi att det först och främst är viktigt att precisera den situation som arbetet med att skapa en större digital delaktighet utgår från. Nedan presenteras därför statistik och fakta i relation till genus och IT.

2.1 Kvinnor inom IT

I Winnet Sveriges digitala agenda noteras det att:

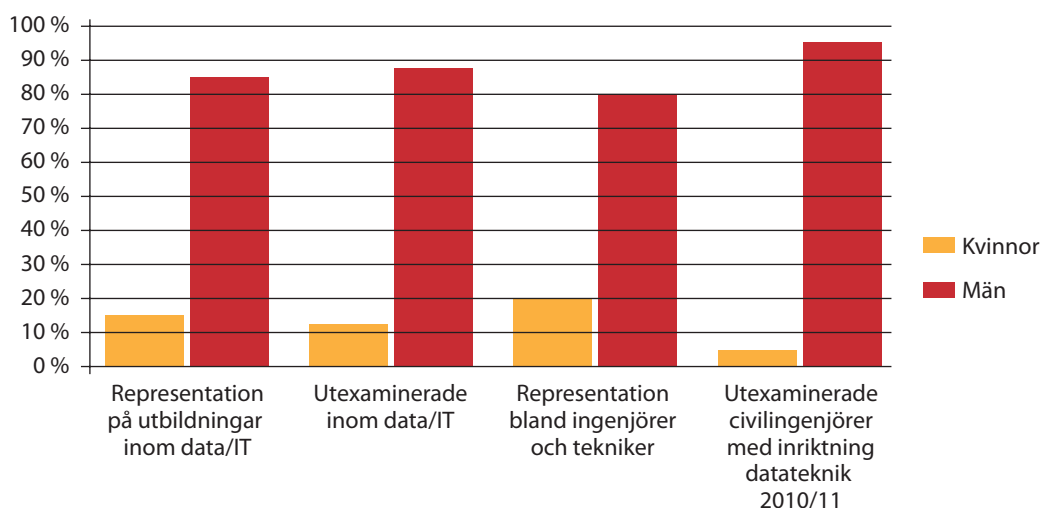
- Av de studerande som tar examen som civilingenjörer i datateknik är 50 % kvinnor
- Det är lägre andel kvinnor som är dataspecialister i yngre än i äldre åldersgrupper
- 16 % av kvinnorna med förgymnasial utbildning har aldrig använt internet
- Den största skillnaden mellan kvinnors och mäns digitala delaktighet finns bland låginkomsttagare.

I Digitaliseringskommisionens delbetänkande konstateras det att digital innanförskap är ett område där Sverige har en relativt stark ställning, där vi varit bland länderna som haft minst icke-användare i Europa sedan 2005. (Digitaliseringskommisionen, (2014), *En digital agenda i människans tjänst – en ljusnande framtid kan bli vår*, s. 15)

Samtidigt använder 1,1 miljoner svenskar fortfarande inte internet, och SCBs statistik över andel personer som

aldrig använt internet, visar att den högsta andelen återfinns i åldersgruppen 75-85 år, där kvinnorna i betydligt högre utsträckning än män inte har använt internet. Digitaliseringskommisionen konstaterar också att den låga andelen kvinnor inom IT-relaterade områden inte rört sig särskilt mycket under 2000-talet. (Ibid, s. 15) Det konstateras i *Jämställdhet – Hela regeringens ansvar* att 2011 var andelen kvinnor i IT-yrken 21 %, andelen kvinnor som utexaminerats från en IT-utbildning på universitets- eller högskolenivå var 22 % under läsåret 2011-2012, samtidigt som fler tjejer än killar i åldern 16-24 år använder internet dagligen. (Ibid, s. 31)

I statistik, som är specifik för Skåne gällande de största yrkena i länet, framgår att bland ingenjörer och tekniker är 80 % män och 20 % kvinnor. (Länsstyrelsen, (2013), *Kvinnor & män i Skåne 2013*, s. 40) På utbildningar inom data/IT var det 15 % kvinnor och 85 % män. Bland de som tog examen var 12,5 % kvinnor och 87,5 % män. (Ibid, s. 24) Under projektet Pedagogik för jämställd IT, som presenteras nedan, konstaterades att Skåne har en mer könssegregerad arbetsmarknad (horisontellt och vertikalt) än Stockholm, vilket även avspeglar sig inom IT-området. Segregeringen inom IT-området är ett hinder för tillväxt i Skåne. (Winnet Kristianstad, (2013), *Pedagogik för jämställd IT*)

Källa: Länsstyrelsen, (2013), *Kvinnor & män i Skåne 2013*, och Winnet Kristianstad, (2013), *Horisontell och vertikal könssegregering inom IT*

3. Bakgrund

3.1 IT i människans tjänst – en digital agenda för Sverige

Regeringen publicerade hösten 2011 sin digitala agenda för Sverige, med tanken att optimera det digitala användandet. Det konstateras där att ambitionen som regeringen har är att Sverige ska vara ledande när det gäller att använda sig av IT för att nå politiska mål för tillväxt. Syftet med agendan är att samla alla pågående aktiviteter i en horisontell sammanhållen strategi för att ta tillvara de möjligheter som digitaliseringen erbjuder människor och företag. (Regeringskansliet, (2011), *IT i människans tjänst: en digital agenda för Sverige*, Näringsdepartementet, Regeringskansliet, Stockholm, s. 5) Genom regler, att formulera politiska mål och undanröja hinder för utveckling ska regeringen skapa goda förutsättningar, och det läggs vikt vid att arbeta strategiskt med långsiktiga IT-politiska frågor i anslutning till agendan. (Ibid, s. 6) En menar att det finns behov av insatser inom fyra identifierade, strategiska områden med utgångspunkt i användarens perspektiv.

3.1.1 Lätt och säkert att använda

Regeringen menar att det är viktigt att alla kan ta del av möjligheterna som det nya digitala landskapet erbjuder. Det ska vara möjligt att kunna använda internet och andra digitala tjänster som privatperson i vardagen och som företagare eller anställd. Det digitala innandeförskapet ska öka, och det är viktigt att alla som vill ska kunna använda digitaliseringens möjligheter, samtidigt som användandet av IT och internet ska präglas av ett medvetande kring säkerhet och tillit. För att det ska vara möjligt, behövs faktisk tillgång till dator med uppkoppling, men också att få hjälp vid behov. För att lyckas med det krävs samlade grepp, samarbete och dialog. Tillgängligheten och användbarheten av offentliga e-tjänster bör öka, förvaltningar som stödjer innovation och delaktighet bör vara öppnare och smartare. Det skrivs att det ska:

... vara så enkelt som möjligt för så många som möjligt att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter samt ta del av förvaltningens service. (Ibid, s. 6-7)

3.1.2 Tjänster som skapar nytta

Behovet av attraktiva och lättanvända digitala tjänster för olika delar av livet poängteras, och att det bör finnas ett varierande utbud. Utvecklingen ska stimulera användningen av digitala kanaler. Målet är att skapa en enklare vardag för privatpersoner och företag. Här lyfts en effektivare offentlig förvaltning fram, att övergången till elektronisk upphandling bör påskyndas och att en förenkling görs för företag vilket exempelvis kan ske genom att använda digitala lösningar för uppgiftslämning. Dessutom är nationell e-hälsa ett exempel på tjänster som skapar nytta, där e-hälsotjänster ska göra vården tillgängligare. IT är ett av skolans läroverktyg och IT är en viktig del som stöd för en medborgardialog. (Ibid, s. 7)

3.1.3 Behovet av infrastruktur

Grunden för användandet av digitala tjänster ligger i en infrastruktur med väl fungerande elektronisk kommunikation. Information som skickas över nätet måste behandlas på ett säkert sätt. Internet ska vara tillgängligt och Sverige ska ha bredband i världsklass. Samtidigt ska det finnas goda möjligheter till att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. (Ibid, s. 7-8)

3.1.4 IT:s roll för samhällsutvecklingen

Digital information och digitala verktyg ska användas i större utsträckning i forskningsverksamhet och innovationsprocesser. IT ska vara en del av att anpassa samhället efter miljön, där miljöförbättringar kan göras med stöd av IT. Mänskliga rättigheter på nätet ska respekteras. IT ska underlätta för att sluta avtal om upphovsrätt i den digitala miljön och IT ska vara en del av biståndet, ska bidra till fattigdomsminskning, demokratisering och respekt för de mänskliga rättigheterna. (Ibid, s. 10)

Jämställdhet behandlas som en del av samhällsutvecklingen, och det finns en önskan om att jämställdheten inom IT-området ska öka kraftigt. Det skrivs:

Det behövs fler kvinnor som är med och fattar beslut samt deltar i utvecklingen av digitaliseringen och dess möjligheter. Det är därför viktigt att fler kvinnor väljer att arbeta inom IT-relaterade yrken samt att fler kvinnor går utbildningar med IT-inriktning. Ambitionen är att andelen kvinnor i IT-relaterade yrken och kvinnor som studerar på utbildningar med IT-inriktning ska öka kraftigt fram till 2020. (Regeringskansliet, (2011) s. 10)

3.2 Den Digitala Agendan för Skåne

Region Skåne arbetar för att på regional nivå ta fram en digital agenda. Olika workshops har hållits, som har gått vidare till en WIKI-process där alla fått chansen att delta i hur framtiden bör formars utifrån de digitala möjligheterna. Tanken är att utifrån det skapa en plan som politikerna kan fatta beslut kring, för att sedan arbeta med förverkligande. Tanken är att wiki:n ska leda till en konkret, omfattande och lustfylld beskrivning över hur bra livet i Skåne är kring år 2020 när vi sett effekterna av IT-investeringarna. Den skånska agendan formars utifrån tankar om hur visionen ser ut för infrastrukturen, vad det ska satsas på, vilka samhällsekonomiska effekter det får, vad det kostar och i vilken ordning som saker och ting ska göras.

3.3 Pedagogik för jämställd IT

Winnet Kristianstad har drivit IT-projektet *Pedagogik för jämställd IT*. I projektrapporten presenteras förslag till insatser på kort och lång sikt för att Skåne ska kunna bli en av Europas mest innovativa regioner. Genom ett starkt IT-kluster och minskad könssegregation på arbetsmarknaden kan regionen stärka sin position. Rapporten baserar sig på statistik på området. De konstaterade att i Skåne saknas ett brett utbud av insatser, men det finns många aktörer med stort intresse för jämställd IT och genusmedvetenhet. Enligt tillgänglig statistik finns kvinnor i högre grad än män på de sociala nätverken på internet och använder i något högre grad internet för att söka jobb och skicka jobbsökningar. Kvinnor och män använder datorer och internet i nästan lika stor utsträckning, men det finns skillnader i användningsområden. (Winnet Kristianstad, (2013), *Pedagogik för jämställd IT*)

I Pedagogik för jämställd IT tas det upp vad resurscentra och andra aktörer kan göra inom området. Det som lyftes fram var:

1. Arbete med infrastrukturen.
2. Att fler kvinnor (och män) får grundläggande kunskaper för att kunna nyttja olika digitala samhällstjänster.
3. Att kvinnor verksamma inom vård, omsorg och handel får ökat inflytande över utveckling och implementering av digitala lösningar.
4. Att resultat från forskning om genus, pedagogik och IT används för att fler kvinnor ska söka sig till tekniska utbildningar.

Att kvinnor verksamma inom vård, omsorg och handel får ökat inflytande över utveckling och implementering går i linje med det den nationella digitala agendan konstaterar, att åtgärder behöver göras för att öka kunskapen hos personal i vård och omsorg om användande av IT för att lättare kunna hantera dagligt arbete och utvecklingsmöjligheter. (Regeringskansliet, (2011), s. 31)

3.4 Winnet Sveriges Digitala Agenda

Winnet Sverige publicerade i mars 2013 *Winnet Sveriges digitala agenda 2013-2015*. Ett av skälen till det är att den nationella agendan anger behov av insatser inom fyra strategiska områden varav ett är IT:s roll för samhällsutvecklingen där ett av målen är att Jämställdheten inom IT-området ska öka kraftigt.

Winnet Sverige har identifierat behov som att öka kunskapen inom genus, jämställdhet och IT, utmana normer, föreställningar och begrepp inom IT och att synliggöra kvinnors innan- och utanförskap i den digitala utvecklingen.

Utifrån behoven fokuserar Winnet Sverige på fyra insatsområden. De vill motverka stereotypa föreställningar om kvinnor och IT, främja kvinnors digitala innanförskap och delaktighet och bidra till att de europeiska strukturfonderna under perioden 2014-2020 ska bli ett verktyg för jämställd IT. Dessutom har de en viktig roll i arbetet för att medverka till en nationell partnerskapsplattform för jämställd IT. Insatser som ska göras kretsar kring att synliggöra statistik, jobba med kartläggning, titta på forskning, anordna workshops och sprida kunskap. (Winnet Sverige, (2013), *Winnet Sveriges Digitala Agenda 2013-2015*)

4. Winnet Skånes prioriteringsområden

Winnet Skåne anser att utgångspunkten för att skapa en digital agenda och att i den sias om framtiden, måste vara i den digitala världens verklighet idag. Den världen är inte jämställd. I den finns det brister utifrån ett mångfaldsperspektiv; alla i Skåne har inte oavsett etniskt ursprung, ålder, kön, läggning och funktionshinder möjlighet att utifrån sina förutsättningar bli en del av den digitala framtiden. En digital agenda för Skåne måste integrera ett jämställdhetsperspektiv, den ska synliggöra olika aspekter av en digital framtid, ta till vara möjlighe-

terna till jämställd utveckling och tillväxt och även i Skåne arbeta för målet att jämställdheten inom IT-området ska öka kraftigt. Det är vår utgångspunkt och vår vision kring skapandet av en digital agenda.

De insatsområden som vi vill prioritera är att motverka stereotypa föreställningar, främja digitalt innanförskap och bidra till en samverkansplattform. Vi gör det genom att synliggöra och skapa mötesplatser med syfte att få till en förändring där vi anser att det brister.

INSATSOMRÅDE	AKTIVITETER	SAMVERKAN	TIDSPLAN
Motverka stereotypa föreställningar	Påverka genom synliggörande, kunskap och kunskapsspridning om kvinnors villkor i IT-utvecklingen till arbetet med RUS, nya EU-program och strategier i Skåne samt innovationsområdet Anordna föreläsning/dialogmöte om digitalt innanförskap utifrån ett jämställdhetsperspektiv.	Föreningen Christina, Region Skåne, Strukturfondspartnerskapet LRC/nätverk, studieförbund, folkbibliotek, universitet och högskola.	Pågår löpande 2014/2015
Främja digitalt innanförskap	Erbjuda mötesplatser för att medverka och påverka IT-utvecklingen. Undersöka mer kring frågan om tillgängligheten för vård, omsorg och handelspersonal för att få ökat inflytande över utveckling och implementering av digitala lösningar. Att arrangera träffar/utbildningar kring vardagsnyttan av IT. Öka den digitala kompetensen i företag ägda och ledda av kvinnor.	Studieförbund/folkbibliotek, LRC/nätverk Högskola/universitet, handelsaktörer, Region Skåne LRC/nätverk, studieförbund, folkbibliotek LRC/nätverk, företagsstödjande aktörer, Leader-grupper	2014/2015 2014/2015 2014/2015 2014/2015
Samverkansplattform	Erbjuda mötesplatser för regional samverkan kring utvecklingen av genusmedveten IT.	Studieförbund, folkbibliotek, universitet och högskola, Föreningen Christina, LRC/nätverk, Region Skåne, företagsstödjande aktörer m.fl.	2014/2015

Det fortsatta arbetet

Våra prioriteringsområden och listade insatsområden är utgångspunkten för det fortsatta arbetet. Vår digitala agenda ska lägga grunden för vår planering av arbetet som vi ska oss genomföra, samtidigt som vi också

planerar att revidera agendan regelbundet för att följa upp vad som gjorts och var vi behöver prioritera vidare. Aktiviteter sker under samverkan med våra medlemmar och andra samarbetspartners.

5. Käll- och litteraturförteckning

Digidel 2013, *Ökad digital delaktighet – förslag från Digidel 2013*, Tillgänglig på Internet: http://www.digidel.se/wordpress/wp-content/uploads/digidel_slutrapport.pdf

Digitaliseringskommissionen, (2014), *En digital agenda i människans tjänst – en ljusnande framtid kan bli vår*, Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kb:dark-3766021>

Länsstyrelsen, (2013), *Kvinnor & män i Skåne 2013*, Tillgänglig på Internet: http://www.lansstyrelsen.se/skane/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2013/kvinnor_man_i_skane.pdf

Regeringskansliet, (2011), *IT i människans tjänst: en digital agenda för Sverige*, Näringsdepartementet, Regeringskansliet, Stockholm <http://www.regeringen.se/content/1/c6/17/72/56/5a2560ce.pdf>

Regeringskansliet, (2014), *Jämställdhet – Hela regeringens ansvar, (2014)*, Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kb:dark-3765817>

Winnet Sverige, (2013), *Winnet Sveriges Digitala Agenda 2013-2015*, Tillgänglig på Internet: <http://www.winnet.se/getfile.ashx?cid=134476&cc=4&refid=1>

Winnet Kristianstad, (2012), *Rapport 1: Jag söker datakurser, men får inte plats eftersom jag inte har dator*, Tillgänglig på Internet: <http://www.christina.nu/getfile.ashx?cid=343623&cc=3&refid=9>

Winnet Kristianstad, (2012), *Rapport 2: Vi har ingen erfarenhet av att kvinnor kan mindre IT än män*, Tillgänglig på Internet: <http://www.christina.nu/getfile.ashx?cid=343623&cc=3&refid=10>

Winnet Kristianstad, (2012), *Rapport 3: Horisontell och vertikal könssegregering inom IT - Ett hinder för tillväxten i Skåne*, Tillgänglig på Internet: <http://www.christina.nu/getfile.ashx?cid=343623&cc=3&refid=11>

Winnet Kristianstad, (2013), *Pedagogik för jämställd IT*, Tillgänglig på Internet: <http://www.christina.nu/getfile.ashx?cid=343623&cc=3&refid=12>

Zetterlund, Angela, (2013), *Om hur frivilliga initiativ arbetar för en ökad digital delaktighet: en rapport*, Kalmar: Linnéuniversitetet, s. 11 http://lnu.se/polopoly_fs/1.89694!Huvudrapport_Print.pdf

TELEFONSAMTAL

DÅ

NU

Vi går i stadig takt mot en förbättrad infrastruktur där vi i allt större utsträckning kan använda internet både i hemmet och när vi är på resande fot. Vi utgår ifrån att digital delaktighet är en angelägenhet för alla i samhället och en viktig demokratifråga. Det är dessutom en viktig fråga för den regional utvecklingen och för framtiden i Skåne, där alla kompetenser och resurser behöver förvaltas på bästa sätt. I Winnet Skånes Digitala Agenda konkretiserar vi våra prioriteringsområden där vi planerar att bidra och göra insatser.

www.winnetskane.se

ISBN 978-91-980399-6-2

**TILLVÄXT
VERKET**

WINNET
SKÅNE